

KMETIJSTVO V POLHOGRAJSKIH DOLOMITIH

Iz nič - ni nič

Višinsko področje in bujna vegetacija sta najpomembnejši značilnosti Polhograjskih dolomitov. Dani ekološki pogoji narekujejo kmetom, da se ukvarjajo predvsem s proizvodnjo goveje krme, s proizvodnjo mleka in mesa. Le 11 je takšnih kmetij, ki so se usmerile v proizvodnjo poljedeljskih pridelkov. Obdelane kmetijske površine je 2616 ha. In kaj sodi v obdelana zemljišča? Jože Alič, lastnik usmerjene kmetije na Setniku, nam je definicijo obdelane zemlje takle enostavno razložil: »Obdelana je vsa tista zemlja, ki je gnojena«. Jasna in kratka je ta resnica, ki spremeni mnenje marsikateremu slučajnemu opazovalcu prelepih zelenih travnikov in pašnikov, ki je prepričan, da dober pašnik kar sam od sebe zraste.

Tudi pogoji za razvoj ovčereje

Od 308 kmetij, kolikor jih je na tem področju, jih kar 294 redi živino. Štirinajst je takšnih kmetij, ki imajo pehala ali rešetke, na čobrih: 50 glav govedi pride en silos. Sedem je kmetij, ki že imajo organiziran pašni košni sistem, šest pa je takšnih kmetij, ki bodo nanj prešle v naslednjih dveh letih. Prednost tega sistema je namreč v neprimerno večji izrabi travinja, s taknim sistemom bi namesto 30 q/ha lahko pridelali 70 q/ha. Le šest je še takšnih kmetij, ki pasejo le občasno. Znano je namreč, da je občasna paša ekstenzivna oblika rabe pašnikov in ne daje zaželenih uspehov. Pridetek je običajno manjši, kot na pašnikih, ki jih kosijo le enkrat letno.

Razveseljiv je podatek, da kmetje vedno bolj skrbijo za modernizacijo svojih hlevov. V zadnjih desetih letih je kar 14,6 odstotkov kmetij zgradilo nove hleve, 19 odstotkov kmetij pa je svoje hleve obnovilo. Žal pa je na drugi strani nerazveseljivo dejstvo, da je kar 16,7 odstotkov vseh hlevov dotrajanih, neprimernih.

Zanemariti ne smemo tudi podatkov, da na omenjenih 308 kmetijah živi 1551 prebivalcev in da je največ tistih med 35 in 54 leti, kar je za tako višinsko področje, ko so Polhograjski dolomiti, zelo razveseljiv in za nadaljnji

razvoj teh kmetij vzpodbuden podatek.

Po mnenju komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in preskrbo bi ti kraji lahko prešli tudi na intenzivnejšo ovčerejo. Večji del zemljišč Polhograjskih dolomitov je težko dostopnih in praktično neprimernih za intenzivno govedorejo, razvoj ovčereje pa ima vse osnovne pogoje. Žal pa zaenkrat proizvodi ovac - mleko, meso in volna, nimajo vzpodbudne cene, kar seveda zavira intenzivnejši pristop k tej proizvodnji. Vendar pa se, zlasti pri odkupnih cenah, že kažejo ugodni premiki in pričakovati je, da bo v naslednjem srednjeročnem obdobju ovčereja že dobila svoje mesto.

Nujna je boljša opremljenost kmetij

Kaj pomeni boljša opremljenost kmetij in intenzivna proizvodnja, nam pokaže tudi naslednja primerjava. Na eni strani imamo Selo na drugi strani pa Žazar. Obe področji imata veliko nadmorsko višino. Selo je zelo težko dostopno, v zimskem času praktično nedostopno. Tudi v Žazarju ni kaj dosti bolje. Pa vendar: na področju Sela je kar 33 odstotkov kmetij, ki svojih pridelkov niso oddajale, v Žazarju pa ni kmetije, ki svojih kmetijskih pridelkov ne bi pošiljale na tržišče. Ta razlika je nastala predvsem zaradi razlike v opremljenosti kmetij s kmetijskimi stroji, silosi, prevetrovalnimi napravami in sodobnejšimi hlevi. Vse to pa bo moč popraviti le z razumno kreditno bančno politiko kmetijstva.

Zavidljiva proizvodnja

Kmetija Franca Trobca je začela s posodobitvijo kmetije pred desetimi leti. Z lastnimi sredstvi so najprej zgradili en stolpni silos. V teh letih je Francu Trobca uspelo adaptirati hlev za 45 glav živine, zgradil je še dva stolpna silosa, nabavil je nakladalno prikolico, kosilnico, obračalnik in nazadnje še traktor. Za vse omenjene naložbe je Franc Trobec dobil kredite v skupni vrednosti 288.633 dinarjev.

Pred to ureditvijo je kmetija redila 25 glav živine, danes pa 40 do 45 glav.

Na leto odda 3640 kilogramov mesa govejih pitancev, kar v živi teži znaša 6500 kilogramov. Na leto odda tudi 4 tisoč litrov mleka. Da je kmetija resnično intenzivna v proizvodnji, kaže tudi poraba umetnih gnojil, saj znaša skupno 10 do 15 tisoč kilogramov letno ali 750 kilogramov na hektar. Dodamo naj še, da je družina Trobec sedem članska in da je vseh pet otrok še šoloobveznih oziroma, da se šolajo na srednjih in visokih šolah.

Neizkoriščene možnosti

Povsem drugačna je slika na črnem vrhu 54, na kmetiji Janeza Osredkarja. Ta kmetija poseduje 85 ha kmetijskih zemljišč, od tega 36 ha obdelovalnih. Vsa zemljišča so v enem kosu. Kmetija ima izredno dobre pogoje za

pašno-kosni sistem in za proizvodnjo osnovne krme. Z uvedbo pašno-kosnega sistema, sodobnimi agrotehničnimi ukrepi, večjo porabo mineralnih gnojil, bi na omenjeni kmetiji Janeza Osredkarja lahko namesto 20 glav živine, kolikor jih ima sedaj, redili 70 glav živine.

Za posodobitev te kmetije bi bili seveda nujni krediti, saj kmetija tolikšnih sredstev ne zmora. Samo malo večji optimizem in jasna perspektiva bi bila potrebna in kmetija bi lahko čudovito cvetela.

Seveda pa ta primer ni osamljen in če bomo na našem višinskem svetu hoteli pridelati več hrane, bomo morali takšnim primerom, takšnim kmetijam, posvetiti več pozornosti in seveda več sredstev.

NINA LEGAT ČOŽ

Komite za kmetijstvo, gozdarstvo in preskrbo se je obvezal, da bo med drugim skrbel tudi za zaščito kmetijskih zemljišč in za takojšnjo opredelitev v občinskem prostorskem planu, tako da bo kmetijski prostor dolgoročno namenjen kmetijski rabi.

Razprava delegatov

Kar precej časa in razprave so delegati tega zbora namenili obravnavi stanja v kmetijstvu. In čeprav je bilo gradivo celovito pripravljeno, stališča in sklepi predsedstva in sveta za kmetijstvo pri OK SZDL pa zelo dorečeni in konkretni, so se delegati čutili odgovorne, da izpostavijo še vrsto predlogov.

V prvi vrsti je treba oživiti akcijo za zbiranje sredstev vseh podpisnikov družbenega dogovora o financiranju samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje kmetijstva. Kmetijstvo ostaja prioriteta panoga v gospodarstvu naše občine, zato je potrebno pristopiti h kar se da natančni evidenci vseh obdelanih površin, opredeliti je treba namembnost barjanskih tal, pojavom oddajanja družbene zemlje v najem privatnikom je treba stopiti na prste, dosledno je treba zasledovati cilj - vsa zemlja naj se obdelava. Strokovne službe so nedvomno ključnega pomena, zato velja podpora usmerjenemu izobraževanju in zaposlovanju ter seveda tudi primernem nagrajevanju teh kadrov. V izdelavi je študija za polhograjski predel, najbrž pa je prav, da so tovrstne študije izdelane tudi za druga področja v občini, še posebej za podkrijski, zato ne bo odveč pobude, da je treba v te aktivnosti bolj vključiti tudi občinsko raziskovalno skupnost.

Ta bul njive so šle, v naši krajevni skupnosti smo opleli!« Tako je povedal delegat iz krajevne skupnosti Škofljica, ko je opozoril na nezdrav odnos do dobrih zemljišč, ki se silno nekontrolirano pozidavajo. Res je sicer, da smo takšne napake delali, ne moremo pa si več tega dovoliti v prihodnje. Komite za kmetijstvo, gozdarstvo in preskrbo bi bil lahko, so menili delegati zbora KS, iniciator akcije za poenotenje kriterijev, katera zemlja je slaba in katera je dobra. Razprava je pokazala, da so takšna merila že izdelana, da jih je oblikoval Zavod za planiranje in da je naša naloga le, da jih pretehtamo, morda popravimo, dopolnimo. O tem, katera zemljišča naj gredo v urbanizacijo in katera ne, pa mora imeti vsekakor eno pomembnih besed krajevna skupnost. Dober primer sodelovanja KS je prav gotovo KS Dobrova. Zavedati se namreč moramo, da si nadaljnji razvoj nekatere KS lahko zagotovijo le z intenzivnejšim in boljšim kmetijstvom.

Gradivo, ki govori o stanju kmetijstva v občini, omenja tudi problem nizke izobrazbene strukture delavcev na področju kmetijstva. Delegati tega zbora niso ovrgli, postavili pa so konkretno vprašanje, ki mora dobiti odgovor, namreč, kaj so TOZD storile za to, da bi se takšno stanje izboljšalo?

V Polhovem Gradcu potekajo še zadnja dela pri adaptaciji poslopja, ki že služi namenu kmetijske zadruga kot skladišče in prodajni prostor za gnojila, semena, gradbeni material...